

Õiguskantsler

Teie 09.01.2019 nr

Meie 11.02.2019 nr 6-1/190214/1900748

Sihtasutuse Kredex jagatavate toetuste maksustamine

Austatud avaldaja

Küsisite, kas SA Kredex makstavate toetuste maksustamine on õiglane ning kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega. SA Kredex peab [tulumaksuseaduse](#) alusel makstavatelt toetustelt tulumaksu kinni ning toetus läheb arvesse ka maksuvaba tulu suuruse arvutamisel. Seevastu korteriühistule korterelamu renoveerimiseks makstavaid toetusi ei maksustata ning korteriühistu kaudu saadav toetus ei mõjuta korteriomanike maksustatava tulu suurust.

Kirjeldatud olukord on suuresti seotud Eesti tulumaksusüsteemi eripäraga: juriidilisi ja füüsilisi isikuid maksustatakse erinevalt ning maksuvaba tulu suurus sõltub inimese aastasest maksustatavast sissetulekust. Väga oluline on silmas pidada, et parlamendil on suur õigus maksusüsteemi kujundada, muu hulgas otsustada, mida maksustada, kes peab makse maksma, kui suur on maksimumäär ning millistel tingimustel ja ulatuses anda maksuvabastusi. Seetõttu pean otstarbekaks pöörduda selle teema juurde tagasi pärast valimisi. Riigikogu praeguse koosseisu tööaega on jäänud liiga vähe, et parlament jõuaks toetuste maksustamise otstarbekust hinnata ja vajaduse korral seadust muuta.

Tulumaksuga maksustamise üldise põhimõtte kohaselt peavad inimesed saadud tulu pealt maksma tulumaksu. Ka saadud toetusi (sh riiklikke toetusi) peetakse maksustatava tulu üheks liigiks, kuid sellest on kehtestatud erandeid. Seevastu juriidiliste isikute tulu selle laekumisel tulumaksuseaduse järgi ei maksustata. Seetõttu tekib ka erinevus korteriühistute kaudu ja otse inimestele makstud toetuste maksustamise vahel. Võib tõesti küsida, kas toetuste erinev maksustamine olenevalt toetuse saajast on põhjendatud ning kooskõlas Riigikogu eesmärgiga.

Tulumaksuseaduse muudatuste seletuskirjades ei ole Kredexi makstavate toetuste maksustamist eraldi käsitletud. Seletuskirjades on esitatud üksnes üldised põhjendused toetuste maksustamise kohta. Kui Riigikogu otsustas asuda maksustama eraisikutele antavaid põllumajandustoetusi, selgitati [eelnou seletuskirjas](#) toetuste maksustamise põhimõtteid järgmiselt: „Tulumaksuseaduse järgi on seaduses sätestatud toetused maksuvabad, st maksuvabastuse kohaldamiseks peab olema sätestatud vähemalt konkreetse toetuse liik. [...] Maksuvabastust ei kohaldata selliste toetuste suhtes, mida makstakse seoses ettevõtlusega, töö – või teenistussuhtega või juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga. Maksuvabastuse mõte on olnud eelkõige sotsiaalset laadi, isiku toimetuleku soodustamiseks makstavate toetuste mittemaksustamine, et toimetulekut mitte kahjustada. Seaduse laiast sõnastusest tulenevalt on maksuvabastus aga

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

laienenud igasugustele summadele, mida mõne seaduse alusel toetuse nime all makstakse. Sageli ei ole selliste toetuste puhul maksuvabastus sisuliselt põhjendatud, eriti siis, kui neid makstakse sisuliselt tasuna mingi tegevuse eest või saamata jääva tulu hüvitisena (teatud põllumajandus- ja keskkonnatoetused).“ Seletuskirjas on rõhutatud mõtet vabastada maksust eelkõige sotsiaalset laadi toetused. Kodutoetusi, mida maksab Kredex, võib osaliselt pidada samuti sotsiaalset laadi toetuseks. Selle näiteks on lasterikka pere kodutoetus, mida makstakse väikese sissetulekuga leibkondade elamistingimuste parandamiseks. Kuna aga TuMS-i maksuvabastus on seotud tingimusega, et toetus peab maksuvabastuse saamiseks olema sätestatud seaduses, ei ole Kredexi makstavad toetused maksuvabad.

2018. aasta lõpus täiendas Riigikogu TuMS-i sättega, mille järgi ei maksustata tulumaksuga Euroopa Liidu struktuuritoetusest füüsilisele isikule makstavat toetust kinnistule vee- ja kanalisatsioonitorustiku ehitamiseks või kogumismahuti paigaldamiseks. Muudatust põhjendati sellega, et struktuuritoetuse maksustamine vähendab isikute võimekust projekti ellu viia ning huvi toetust taotleda.¹ Oma eesmärgilt ja olemuselt sarnaneb see toetus Kredexi makstavate toetustega. Kredex maksab toetusi ka väikeelamute küttesüsteemide ning energiapaigaldiste uuendamiseks, peale selle on Kredexi lasterikaste perede toetuse kirjelduses märgitud: „Toetusskeemi sihtgrupiks on madala sissetulekuga leibkonnad, kellel puudub kas leibkonna vajadustele vastav eluase või olemasolev eluase ei vasta elementaarsetele elamistingimustele, sealjuures puudub vee- ja kanalisatsioonisüsteem või pesemisvõimalus, katus ei ole vettpeidav või küttekolded ei taga eluaseme optimaalset siseõhu temperatuuri.“ Toetuste eesmärgid on sarnased, kuid struktuuritoetus on maksuvaba, seevastu riigieelarvest finantseeritav ja Kredexi makstav kodutoetus on maksustatav. Ebaühtlasele käsitlusele on keeruline leida asjakohast põhjendust. Tõenäoliselt on osa maksuvabastusi kehtestatud poliitilistest valikutest lähtudes, mida tehes keskenduti kitsalt ühe või teise valdkonna probleemile.

Küsisite ka võimaliku topeltmaksustamise kohta, sest toetustelt peetakse tulumaksu kinni ning on võimalik, et tuludeklaratsiooni alusel tuleb hiljem tulumaksu juurde maksta. See ongi tingitud astmelise maksuvaba tulu süsteemi eripärast. Kui deklaratsiooni põhjal selgub, et inimese maksuvaba tulu on tulenevalt sissetulekute suuruselt väiksem sellest, mida tööandja palgatulule rakendas, tuleb tulumaksu juurde maksta. Olemuslikult ei ole tegu topeltmaksustamisega, vaid maksusoodustuse vähenemisest tingitud juurdemaksuga. Mulje topeltmaksustamisest loob maksutehniline asjakorraldus. Ehkki tulumaks on varem nii töötasult kui ka toetuselt kinni peetud, ei ole palgatulule maksuvabastuse rakendamisel Kredexi toetuse saamist arvesse võetud. Seetõttu ongi võimalik, et tuludeklaratsiooni põhjal maksuvabastuse lõpliku suuruse kindlakstegemise järel tuleb inimesel tulumaksu juurde maksta.

Märkisite kirjas, et toetuse saamise tõttu võib inimene kaotada tulumaksuga maksustamise tõttu rohkem, kui ta toetust saab. Meil ei õnnestunud näidisarvutusi tehes tuvastada ühelgi juhul sellist olukorda, kus maksuvaba tulu tõttu suurenenud tulumaksukohustus oleks suurem kui toetus. Näiteks inimene, kes saab palka 14 000 eurot aastas, saab kasutada täies ulatuses maksuvaba tulu ning maksab tulumaksu 1600 eurot aastas. Kui sama suure sissetulekuga inimene taotleb ja saab väikeelamu rekonstrueerimise toetust maksimaalse summa ulatuses (15 000 eurot), siis tema maksustatav sissetulek on 29 000 eurot. Kuna toetus on maksustatav ja ta kaotab ka õiguse maksuvabale tulule, on toetuse maksmise korral aastane tulumaksukohustus 5800 eurot ehk 4200 eurot rohkem kui ilma toetuse maksmiseta. Kuna palgatulult ja toetuselt on maksud kinni peetud, tuleb deklaratsiooni alusel inimesel tulumaksu maksta 1200 eurot. Selle näite puhul saab 15 000-eurosest toetussummast inimene tulumaksu mahaarvamise järel kätte 10 800 eurot. Tegime arvutusi ka teistsuguse suurusega sissetulekute ja toetussummadega.

¹ Vt [tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu \(648 SE\)](#) seletuskiri teise lugemise juurde.

Kahtlemata mõjutab tulumaksukohustus inimeste võimekust projekti ellu viia, kuid siiski ei muuda see toetuse taotlemist täiesti mõttetuks. Kuna aga makstav toetus on kuluhüvitis ning ei suurenda reaalselt inimeste sissetulekut, vaid läheb elamistingimuste parandamise kulude katteks, võib maksustamine halvendada eelkõige madalapalgaliste töötajate igapäevast toimetulekut, kui nad peavad varuma raha, et maksta tulumaksu. Seetõttu on oluline juhtida Riigikogu tähelepanu nendele ebakõladele toetuste maksustamise süsteemis.

Täna Teid olulise küsimuse eest.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee